

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเรื่องอุปสรรคและปัญหาของชาวเขิงสืบสวนจากกรณีศึกษาเปรียบเทียบค้ายาเสพติด ในหนังสือพิมพ์หลัก 4 ฉบับในกทม. ตั้งแต่ วันที่ 1 มกราคม 2535 ถึงวันที่ 31 ธันวาคม 2537 รวมเวลา 3 ปี ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเพื่อแสวงหาข้อมูลโดยพิจารณาจากสภาพแวดล้อมและความเป็นจริงเพื่อหาความสัมพันธ์ของปรากฏการณ์กับสภาพแวดล้อม คือให้ความสำคัญกับข้อมูลและปัจจัยทางแวดล้อมที่เข้ามาเกี่ยวข้อง อาจเป็นได้ทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายใน เช่น ปัจจัยทางสังคม วัฒนธรรม การเมือง ซึ่งเป็นปัจจัยภายนอกที่น่าจะเข้ามาเกี่ยวข้องกับอุปสรรคและปัญหาของชาวสืบสวน ส่วนปัจจัยภายในนั้น ได้แก่ ปัจจัยเกี่ยวกับองค์กรหนังสือพิมพ์ ตัวนักหนังสือพิมพ์ และองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้จำแนกวิธีการหาข้อมูลดังนี้

1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-dept Interview)
2. การวิเคราะห์เอกสาร (Content Analysis)

1. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (in-depth Interview)

วิธีการนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อต้องการวิเคราะห์เชิงลึกถึงปัญหาที่เกิดจากการทำชาวสืบสวนจากชาวผู้ค้ายาเสพติด ตลอดจนปัจจัยต่างๆที่คาดว่าจะเข้ามามีผลต่อการรายงานชาวสืบสวน รูปแบบการนำเสนอ การให้ความสำคัญของชาวผลกระทบของชาวที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งจะใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์บุคคลในองค์กรหนังสือพิมพ์และกลุ่มผู้ปฏิบัติในองค์กรปราบปรามยาเสพติด

โดยแบ่งกลุ่มการสัมภาษณ์ออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

1. บุคคลที่ปฏิบัติงานในองค์กรหนังสือพิมพ์
2. บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรปราบปรามยาเสพติดและสมาคมนักข่าว

1. กลุ่มบุคคลที่ปฏิบัติงานในองค์กรหนังสือพิมพ์

จะทำการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานข่าวสืบสวน คือ ผู้สื่อข่าว หัวหน้าข่าว บรรณาธิการข่าว โดยเลือกจากองค์กรหนังสือพิมพ์ 4 ฉบับ มาเป็นตัวแทนในการศึกษาครั้งนี้คือ หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน และหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ และหนังสือหลักไท คัดเลือกฉบับละ 3 ท่าน ตำแหน่งละ 1 ท่านรวม 4 ฉบับทั้งสิ้น 12 ท่าน ดังนี้

1. ผู้สื่อข่าวพิเศษ (การเมือง, เฉพาะกิจ, สอบสวน) 1 คน ฉบับละ 1 คน
2. หัวหน้าข่าว (การเมือง, เฉพาะกิจ, สอบสวน) 1 คน ฉบับละ 1 คน
3. บรรณาธิการข่าว (การเมือง เฉพาะกิจ สอบสวน) 1 คน ฉบับละ 1 คน

(โดยบุคคลทั้ง 3 ตำแหน่ง จะต้องเคยปฏิบัติงานเกี่ยวกับข่าวผู้ค้ายาเสพติด คือ นาย ณรงค์ วงศ์วรรณ นายทอง ศิริปรีชาพงษ์ และนายวัฒนา อิศวเหม)

สาเหตุที่เลือกตัวแทนจากหนังสือพิมพ์ 4 ฉบับเพราะผู้วิจัยได้ทำการสำรวจแล้วพบว่า หนังสือทั้ง 4 ฉบับลงข่าวเกี่ยวกับกรณีศึกษา ทั้ง 3 กรณีมาก จึงคาดว่าจะเป็นตัวแทนที่ดีได้

แนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์ Key Informants มีดังนี้
สำหรับผู้ปฏิบัติงานข่าวสืบสวน

1. ท่านคิดว่าปัจจัยทางการเมืองเข้ามามีอิทธิพลต่อการรายงานข่าวสืบสวนหรือองค์ประกอบข่าวสืบสวนของท่านหรือไม่อย่างไร

2. ท่านคิดว่าปัจจัยทางเศรษฐกิจ เข้ามามีอิทธิพลต่อการรายงานข่าวสืบสวนหรือองค์ประกอบข่าวสืบสวนของท่านหรือไม่อย่างไร
3. ท่านคิดว่าปัจจัยทางสังคมและวัฒนธรรม เข้ามามีอิทธิพลต่อการรายงานข่าวสืบสวนหรือองค์ประกอบข่าวสืบสวนของท่านหรือไม่อย่างไร
4. ท่านคิดว่าข่าวสืบสวนจากข่าวผู้ค้ายาเสพติดที่ท่านทำมีองค์ประกอบข่าวสืบสวนมากน้อยแค่ไหน
5. ท่านคิดว่าข่าวกรณีศึกษาที่ท่านทำมีความสำคัญของข่าวมากน้อยแค่ไหน
6. ท่านมีหลักเกณฑ์อะไรในการคัดเลือกข่าวผู้ค้ายาเสพติดว่าข่าวใดควรได้รับการตีพิมพ์หรือต้องผ่านการพิจารณาจากหัวหน้าข่าวหรือบรรณาธิการข่าวก่อนว่าสมควรตีพิมพ์หรือไม่
7. ท่านมีวิธีการนำเสนอหรือรายงานข่าว บทความ รายงานพิเศษจากข่าวผู้ค้ายาเสพติดในสังคมประชาธิปไตยอย่างไร
8. ท่านคิดว่าสมาคมนักข่าวมีส่วนช่วยให้ข่าวมีองค์ประกอบข่าวสืบสวนมากน้อยแค่ไหน
9. ท่านคิดว่าตำรวจปราบปรามยาเสพติดมีส่วนช่วยให้ข่าวมีองค์ประกอบข่าวสืบสวนมากน้อยแค่ไหน
10. ท่านคิดว่าปปส. มีส่วนช่วยให้ข่าวให้ข่าวมีองค์ประกอบข่าวสืบสวนมากน้อยแค่ไหน
11. มีปัญหาอื่นอีกหรือไม่ที่เข้ามาเป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติหน้าที่หรือรายงานข่าวจากข่าวผู้ค้ายาเสพติด

2. บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรปราบปรามยาเสพติด

จะสัมภาษณ์บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์กรปราบปรามยาเสพติด คือ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ปปส.) ตำรวจปราบปรามยาเสพติด และ สมาคมนักข่าว โดยจะแบ่งผู้สัมภาษณ์ออกเป็นระดับบริหารกับระดับปฏิบัติการ ตำแหน่งละ 1 คน องค์กรละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 6 คน ดังนี้

จาก ปปส. บชปส. และสมาคมนักข่าว
(ระดับผู้บริหารองค์กรละ 1 คน รวม 3 คน)

โดยมีแนวคำถามสำหรับเจ้าหน้าที่ปปส. บชปส. และสมาคมนักข่าว

1. ท่านมีความเห็นเกี่ยวกับการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนในการหาข่าวจากข่าวผู้ค้ายาเสพติดตามกรณีศึกษาอย่างไรบ้าง
2. ท่านยินดีเป็นแหล่งข้อมูลให้กับผู้ปฏิบัติหน้าที่ข่าวสืบสวนจากข่าวผู้ค้ายาเสพติดหรือไม่ เพราะเหตุใด
3. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไร ต่อการนำเสนอข่าวสืบสวนจากข่าวผู้ค้ายาเสพติดของหนังสือพิมพ์
4. ท่านยินดีออกมาเรียกร้องเพื่อสิทธิในการรับรู้ของประชาชนและสิทธิในการแสวงหาข้อมูลของผู้ปฏิบัติหน้าที่ข่าวสืบสวนหรือไม่ (ข้อนี้ใช้ถามเฉพาะสมาคมนักข่าว)

จากข้อมูลที่ผู้วิจัยได้จากการสัมภาษณ์กลุ่มบุคคลทั้ง 2 กลุ่ม ผู้มีวิจัยมีแนวทางในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้มาดังนี้

1. วิเคราะห์ถึงบริบททางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมที่เข้ามาเป็นอุปสรรคและปัญหาของการทำข่าวสืบสวนในการรายงานข่าวสืบสวนจากข่าวผู้ค้ายาเสพติดโดยแยกประเภทหนังสือออกเป็นรายวันหรือรายสัปดาห์
2. เปรียบเทียบมิติและความแรงของข่าวในข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้สื่อข่าว (ตัวแทนหนังสือพิมพ์) หัวหน้าข่าวและบรรณาธิการข่าว (ตัวแทนองค์กรหนังสือพิมพ์) และองค์กรที่เกี่ยวข้องของหนังสือพิมพ์รายวันและรายสัปดาห์กับการวิเคราะห์เนื้อหาข่าวนั้นเพื่อศึกษาความแตกต่างที่เกิดขึ้น
3. วิเคราะห์ถึงรูปแบบและวิธีการรายงานข่าวสืบสวนจากข่าวผู้ค้ายาเสพติดของหนังสือพิมพ์รายวันและรายสัปดาห์

4. วิเคราะห์ผลกระทบของข่าวที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของบุคคลที่ตกเป็นข่าวมีมากน้อยเพียงใดทั้งในหนังสือพิมพ์รายวันและรายสัปดาห์

5. วิเคราะห์เปรียบเทียบถึงอุปสรรคและปัญหาที่เกิดขึ้นในการรายงานข่าวสืบสวนจากข่าวผู้ค้ายาเสพติดระหว่างหนังสือพิมพ์รายวันและรายสัปดาห์

2. การวิเคราะห์เอกสาร (Content Analysis)

ในการศึกษาถึงอุปสรรคและปัญหาในการรายงานข่าวข่าวสืบสวนจากกรณีศึกษาเปรียบเทียบข่าวผู้ค้ายาเสพติดในหนังสือพิมพ์หลัก 4 ฉบับในกทม. ระหว่างวันที่ 1 มกราคม 2535 - 31 ธันวาคม 2537 รวมระยะเวลา 3 ปี ประชากร คือ เนื้อหาข่าว บทความ รายงานพิเศษ บทวิเคราะห์ข่าว

โดยพิจารณาจากข่าวตัด (Press clipping) จากศูนย์ข้อมูลบริษัท มติชน จำกัดและบริษัทเนชั่นพับลิชชิ่ง กรุ๊ป รวมทั้งสิ้น 300 ชิ้น ซึ่งเป็นข่าวของบุคคล 3 คนที่ถูกกล่าวหาว่ามีส่วนพัวพันกับการค้ายาเสพติด คือ นายณรงค์ วงศ์วรรณ นายทอง ศิริปรัชชาพงศ์ และนายวัฒนา อิศวเหม จากหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ มติชนรายวัน สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ และหลักไท และข่าวอื่นที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ข่าวที่ศึกษา ตั้งแต่ วันที่ 1 มกราคม 2535 ถึง 31 ธันวาคม 2537 รวมเวลา 3 ปี โดยจะพิจารณาดังนี้

สำหรับเหตุผลที่เลือกข่าวผู้ค้ายาเสพติดที่เกี่ยวข้องกับบุคคล 3 ท่าน เพราะผู้วิจัยได้สำรวจเนื้อหาข่าวเบื้องต้นแล้วเห็นว่า ข่าวดังกล่าวมีตัวแปรเข้ามาเกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนตลอดจนรูปแบบการนำเสนอข่าว โดยเฉพาะตัวแปรทางด้านการเมือง นอกจากนี้ผู้วิจัยมองว่ายังเป็นข่าวที่มีองค์ประกอบข่าวสืบสวน จึงได้ยกมาเป็นกรณีศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งมีรายละเอียดของเนื้อข่าวดังนี้

1. ข้าราชการวงศ์ วงศ์วรรณ ตั้งแต่ 3 เมษายน - 6 เมษายน 2535

1.1 จำนวนขึ้นข่าวจากมติชนรายวันทั้งสิ้น 35 ชิ้น

- ข่าว 20 ชิ้น
- บทความ 8 ชิ้น
- รายงานพิเศษ 9 ชิ้น

1.2 จำนวนขึ้นข่าวจากไทยรัฐทั้งสิ้น 30 ชิ้น

- ข่าว 22 ชิ้น
- บทความ 6 ชิ้น
- รายงานพิเศษ 2 ชิ้น

1.3 จำนวนขึ้นข่าวจากสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ทั้งสิ้น 20 ชิ้น

- รายงาน 10 ชิ้น
- บทความ 4 ชิ้น
- รายงานพิเศษ 6 ชิ้น

1.4 จำนวนขึ้นข่าวจากหลักไททั้งสิ้น 15 ชิ้น

- รายงาน 6 ชิ้น
- บทความ 5 ชิ้น
- รายงานพิเศษ 4 ชิ้น

2. ข้าราชการทอง ศิริปรีชาพงษ์ ตั้งแต่ 8 กันยายน - 23 ธันวาคม 2537

2.1 จำนวนขึ้นข่าวจากมติชนรายวันทั้งสิ้น 30 ชิ้น แบ่งเป็น

- ข่าว 20 ชิ้น
- บทความ 6 ชิ้น
- รายงานพิเศษ 4 ชิ้น

2.2 จำนวนขึ้นข่าวจากไทยรัฐทั้งสิ้น 25 ชิ้น

- ข่าว 18 ชิ้น
- บทความ 4 ชิ้น
- รายงานพิเศษ 5 ชิ้น

2.3 จำนวนชิ้นข่าวจากสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ทั้งสิ้น 25 ชิ้น

- รายงาน 15 ชิ้น
- บทความ 5 ชิ้น
- รายงานพิเศษ 5 ชิ้น

2.4 จำนวนชิ้นข่าวจากหลักไททั้งสิ้น 20 ชิ้น

- รายงาน 12 ชิ้น
- บทความ 5 ชิ้น
- รายงานพิเศษ 3 ชิ้น

3. ข่าวนายวัฒนา อัสวเหม ตั้งแต่ 8 กันยายน - 23 ธันวาคม 2537

3.1 จำนวนชิ้นข่าวจากมติชนรายวันทั้งสิ้น 30 ชิ้น

- ข่าว 20 ชิ้น
- บทความ 4 ชิ้น
- รายงานพิเศษ 6 ชิ้น

3.2 จำนวนชิ้นข่าวจากไทยรัฐทั้งสิ้น 25 ชิ้น

- ข่าว 20 ชิ้น
- บทความ 3 ชิ้น
- รายงานพิเศษ 2 ชิ้น

3.3 จำนวนชิ้นข่าวจากสยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ทั้งสิ้น 25 ชิ้น

- รายงาน 12 ชิ้น
- บทความ 6 ชิ้น
- รายงานพิเศษ 7 ชิ้น

3.4. จำนวนชิ้นข่าวจากหลักไททั้งสิ้น 20 ชิ้น

- รายงาน 12 ชิ้น
- บทความ 5 ชิ้น
- รายงานพิเศษ 3 ชิ้น

แนวการวิเคราะห์เอกสารมีดังนี้

ผู้วิจัยได้แบ่งเกณฑ์การวิเคราะห์จากแนวคำถามดังนี้

แนวการวิเคราะห์ปริบทที่เข้ามาเป็นอุปสรรคต่อการรายงานข่าวกรณีศึกษา

1. วิเคราะห์เหตุการณ์ว่า ใคร ทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ ภายใต้สถานการณ์ในกรณีศึกษา โดยผู้วิจัยจะนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์ถึงปริบทต่างๆที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับกรณียุทธการรายงานข่าวตามกรณีศึกษา

2. พิจารณาจากสถานการณ์ข่าวผู้ค้ายาเสพติดก่อน และหลังเหตุการณ์ข่าวในกรณีศึกษา 3. กรณี เพื่อศึกษาถึงปริบทต่างๆทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์เชิงข่าวที่กำลังศึกษา

3. วิเคราะห์รูปแบบการนำเสนอ โดยจะศึกษาถึงการนำเสนอข่าว สืบสวน การอ้างอิงเอกสารในการรายงานข่าว การสัมภาษณ์ประกอบการรายงาน

4. วิเคราะห์ความสำคัญของข่าว คือ ลักษณะการต่อสู้ของบุคคล ผู้ตกเป็นข่าว มีการต่อสู้กันอย่างต่อเนื่อง และการให้ความสำคัญของข่าวจากองค์กรหนังสือพิมพ์

5. วิเคราะห์ด้านผลกระทบที่สังเกตได้จากกระแสข่าว (เนื้อหาข่าวมีผลกระทบให้ผู้ตกเป็นข่าวเปลี่ยนแปลง)

6. วิเคราะห์วิธีการรายงานข่าว

- วิธีการอ้างอิงแหล่งข่าว
- การคาดเดาเหตุการณ์
- การหยิบยกประเด็น

เมื่อผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาตามแนวทางแล้วก็จะนำเสนอข้อมูลโดยโดยนำแนวคิดและทฤษฎีเป็นมาเป็นแนวทางในการนำเสนอ ดังนี้

1. เสนอถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมที่มีส่วนสัมพันธ์กับองค์ประกอบของข่าวสืบสวนหรือรายงานข่าวสืบสวนจากข่าว

ผู้ค้ายาเสพติดหรือไม่อย่างไร โดยจะนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้สื่อข่าว หัวหน้าข่าว และบรรณาธิการข่าว องค์กรที่เกี่ยวข้อง และจากการวิเคราะห์ เนื้อหาข่าวผู้ค้ายาเสพติดและเอกสารข่าวที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา ซึ่งจะแยกประเภทหนังสือในการวิเคราะห์ออกเป็นรายวันกับสัปดาห์ โดยนำหลักการวิเคราะห์จากแนวคิดเกี่ยวกับ **ปริบททางสภาพแวดล้อม** และ **Structural and Functional Theory** มาประกอบการวิเคราะห์

2. เสนอเรื่องรูปแบบและความสำคัญของข่าวสืบสวน โดยนำข้อมูลที่ ได้จากการสัมภาษณ์ผู้สื่อข่าว (ตัวแทนนักหนังสือพิมพ์) หัวหน้าข่าว และ บรรณาธิการข่าว (ตัวแทนองค์กรหนังสือพิมพ์) องค์กรที่เกี่ยวข้อง แล้ววิเคราะห์หา ความแตกต่างจากข้อมูล เรื่องรูปแบบการนำเสนอและความสำคัญของข่าวที่เกิด จากตัวแทนนักหนังสือพิมพ์ องค์กรหนังสือพิมพ์ และองค์กรที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ จะเสนอเรื่องรูปแบบการนำเสนอและความสำคัญของ ข่าวสืบสวนจากการวิเคราะห์ เนื้อหาจากข่าวและเอกสารข่าวแล้วนำมาเชื่อมโยง กับข้อมูลที่ ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานข่าวสืบสวน ซึ่งในเรื่องนี้จะใช้แนวคิด เรื่อง ความซับซ้อนของประเด็นข่าว **Investigative Reporting** มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์

3. เสนอเรื่องวิธีการรายงานข่าวสืบสวน ซึ่งจะนำข้อมูลจาก การสัมภาษณ์ผู้สื่อข่าว หัวหน้าข่าวและบรรณาธิการข่าวและจากการทำการวิเคราะห์ เนื้อหา โดยอาศัยแนวคิด **Objective Reporting** และ **Investigative Reporting** มาเป็นแนวทางในการวิเคราะห์

4. เสนอเรื่องผลกระทบของข่าวสืบสวนที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง โดยการวิเคราะห์ เนื้อหาจากข่าวและเอกสารข่าว และจะทำการเปรียบเทียบ ความแตกต่างของผลกระทบระหว่างหนังสือพิมพ์รายวันกับรายสัปดาห์ สำหรับ เรื่องนี้ได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบของข่าวสารที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงมา ประกอบการวิเคราะห์

5. เสนอเรื่องอุปสรรคและปัญหาของการรายงานข่าวสืบสวนจาก ข่าวผู้ค้ายาเสพติด ซึ่งจะนำจะข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ผู้สื่อข่าว หัวหน้าข่าวและ บรรณาธิการข่าว โดยจะนำแนวคิด **Investigative Reporting** มาเป็นแนว ทางในการวิเคราะห์